

Visie jonge kind

"Bij de Omnis kindcentra vormt de individuele ontwikkeling van het jonge kind de rode draad in de leeftijdsperiode van 0 tot 7 jaar. Het jonge kind krijgt bij Omnis de kans om zich in een rijke en veilige omgeving in zijn of haar eigen tempo te ontwikkelen. De professionals nemen hierbij een faciliterende, coachende en stimulerende rol op zich, zonder hierbij naar vastgelegde prestaties toe te werken. Op deze manier wordt de betrokkenheid van het kind aangesproken, waardoor het kind intrinsiek gemotiveerd is en zich ontwikkelt. Dit draagt bij aan de zelfredzaamheid en autonomie van het kind. De professional heeft de expertise om in te schatten wat het kind nodig heeft om zich optimaal te ontwikkelen en kan deze ontwikkeling stimuleren. De professional heeft de taak om een veilig (pedagogisch) klimaat te creëren waarin het kind zich op zijn of haar manier zo goed mogelijk kan ontwikkelen. Hierbij staan **competentie** (ik kan het), **autonomie** (ik kan het zelf) en **relatie** (ik doe ertoe) centraal. Het kind ontwikkelt zich al spelend, waarbij er aandacht is voor interactie, de eigen belevingswereld en de fantasie van het kind. Door het spelen in een rijke en veilige omgeving, krijgt het kind de kans en de ruimte om te ontdekken en te experimenteren, waarbij oog is voor de ontwikkeling op het gebied van taal, rekenen, motoriek, welzijn, sociaal gedrag en het probleemoplossend vermogen ten goede komt."

Uitgewerkte visie op het jonge kind

In dit document wordt de gestelde visie op het jonge kind verder uitgewerkt, waardoor het gebruikt kan worden als bijlage op de "algemene visie op het jonge kind". In dit document worden de pijlers van de visie op het jonge kind uiteengezet, als mede de overige voorwaarden die nodig zijn om de visie te bewerkstelligen.

Veilige omgeving (emotioneel)

Een veilige omgeving staat aan de basis van de ontwikkeling van kinderen. Om tot leren te komen, moet een kind zich fysiek en emotioneel vrij voelen (Brouwers, 2010, p. 153). Het kind is ontspannen, innerlijk rustig, staat open voor nieuwe ervaringen en de contacten met andere verlopen vlot (Boland, et al., 2022, p. 40). Welbevinden is een voorwaarde om initiatief te durven nemen, aan de slag te gaan of in te gaan op de uitnodiging van de leeromgeving en de leerkracht (Laevers, et al., 2014, p19). Alleen dan heeft het kind de energie om te leren en zich te ontwikkelen. De nabijheid en de beschikbaarheid van de professional functioneert als veilige basis voor kinderen, van waaruit ze durven exploreren en experimenteren (Boland, et al., 2022, p24). Structuur en duidelijkheid wordt ingezet door gebruik te maken van vaste afspraken en routines, hierdoor weet het kind waar hij of zij aan toe is, wat bijdraagt aan een veilig gevoel.

"Binnen Omnis zien we een kind als een volwaardig persoon en onderdeel van de maatschappij, zo geven we kinderen het gevoel dat ze iemand zijn."

De professional werkt aan een gezonde relatie met alle kinderen, zorgt ervoor dat alle kinderen gezien worden en dat de kinderen oog voor elkaar hebben. De behoefte aan relatie is een van de belangrijkste psychologische behoeftes van de mens. Alle mensen willen ergens bij horen en zich verbonden voelen met anderen (Brouwers, 2010, p. 185). Binnen Omnis zien we een kind als een volwaardig persoon en onderdeel van de maatschappij, zo geven we kinderen het gevoel dat ze iemand zijn. We hebben aandacht voor de basisbehoeftes van de kinderen, in het bijzonder competentie, autonomie en relatie. Deze zijn verweven door de gehele werkwijze van onze professionals en de inrichting van de speelleeromgeving.

Ontdekken en experimenteren

Jonge kinderen zijn van nature nieuwsgierig. Ze willen exploreren en laten zich daarbij leiden door wat hen verwondert en boeit (Boland et al., 2022, p. 41). Door het kind te laten ontdekken en experimenteren, ervaart het verschillende materialen en gevoelens en worden diverse zintuigen geprikkeld. Ze ervaren dat hun handelen effect heeft op de omgeving of op zichzelf. Een bal rolt weg als je ertegen schopt en als je zomaar iets pakt van een ander, wordt dit kind boos of verdrietig (Boland et al., 2022, p.15). Bij Omnis richten de professionals de speelwerkplekken goed doordacht in, waarbij tegemoet wordt gekomen aan de behoefte tot handelen en exploreren. Door een rijke inrichting kan de professional het handelen van de kinderen sturen, zonder ze de kans te ontnemen om zelf dingen te ontdekken (Beets, 2013). Op deze manier behouden de kinderen hun gevoel van autonomie en blijft de betrokkenheid van de kinderen gewaarborgd.

"Bij Omnis richten de professionals de speelwerkplekken goed doordacht in, waarbij tegemoet wordt gekomen aan de behoefte tot handelen en exploreren."

Betrokkenheid is belangrijk voor duurzame effecten in de ontwikkeling van een kind. Kinderen die echt betrokken zijn, verliezen de tijd en de omgeving uit het oog. Ze zitten in een flow, waarin ze uitdaging (competentie) en focus ervaren (Boland et al., 2022, blz. 41). Betrokkenheid wordt gekenmerkt door concentratie, motivatie en doorzetting. Er is sprake van energie en intense mentale activiteit, alertheid, nauwkeurigheid en oog voor details. Betrokkenheid kenmerkt de bevrediging van de exploratiedrang. Vaak handelen kinderen hierbij op de grens van hun mogelijkheden. Betrokkenheid versterkt de exploratiedrang en staat daarmee garant voor ontwikkeling in de diepte en is voor kinderen een bevredigende ervaring (Boland, et al., 2022, p. 41). Het geeft een gevoel van competentie, sterkt het zelfvertrouwen en draagt bij tot een positief zelfbeeld.

Binnen Omnis vinden wij het erg belangrijk om de kinderen te laten ontdekken vanuit betrokkenheid van het kind zelf. Hierdoor wordt zowel de algemene ontwikkeling als de autonomie gestimuleerd. Dit doen we bijvoorbeeld door het geven van keuzevrijheid tijdens de speeltijd en door het inrichten van een rijke leeromgeving, zodat de kinderen zelf op ontdekkingstocht kunnen gaan.

Spel

Omnis is van mening dat een kind zich het beste ontwikkelt wanneer hij of zij kan spelen. Spelen staat in de eerste ontwikkelingen van het kind namelijk gelijk aan leren en wordt gekenmerkt door de hoogst mogelijke betrokkenheid van het kind. Het is belangrijk dat het kind de ruimte krijgt om te spelen en zich te ontwikkelen. Het jonge kind leert door herhaling. Herhaling maakt dat de kinderen hun handelingen en dus ook hun spel gaan verfijnen (Boland et al., 2022, p. 229). Door herhaling worden ze motorisch handiger, geven ze woorden aan wat ze doen en bouwen ze kennis op. Voldoende speelwerktijd zonder onderbreking is essentieel. Zo wordt hun spel niet onderbroken en blijft het spel niet steken bij een eerste idee of handeling. Bij Omnis vinden we het belangrijk om de kinderen de gelegenheid te geven om meerdere dagen hetzelfde spel te spelen in dezelfde hoek. Dit zorgt voor verdieping van het spel en zo krijgen kinderen de gelegenheid om hun spel volledig uit te spelen, wat voor betrokkenheid zorgt (Boland, et al. 2022. p. 229).

Spel ontstaat vanuit plezier, spel houdt altijd in dat je “met iets of iemand” speelt, spel is dynamisch en interactief en spel gaat gepaard met een grote mate van vrijheid van denken en handelen. Voor kinderen heeft spel geen doel, ze willen er niets mee bereiken. Maar door te spelen ontwikkelen de kinderen zich in de breedste zin van het woord. Spel is voor het jonge kind een levensbehoefte en een intense ervaring. Het is hun manier om zich te verbinden met de omringende wereld en deze te leren kennen (Bouwman, et al., 2021).

Jonge kinderen hebben de uiterst gezonde neiging om actief handelend op hun omgeving te reageren. Daarom ligt bij het werk in de onderbouw de nadruk niet zozeer op een goed doordachte programmering, maar op het inrichten van een goed doordachte speelwerkplek die aan die behoefte tot handelen en exploreren tegemoetkomt (Beets, 2013). In de Omnis kindcentra wordt de omgeving zodanig ingericht, zodat het kind zich optimaal kan ontwikkelen op iedere ontwikkelgebied. In een rijke speelleeromgeving is het voor professionals gemakkelijker om het handelen van de kinderen te sturen, zonder ze “het avontuur van een kind te zijn” te ontnemen (Beets, 2013).

“Kinderen zijn binnen Omnis vrij om een speelwerkplek te kiezen, wat zorgt voor betrokkenheid bij het spel.”

Binnen Omnis kijken we naar de individuele ontwikkeling van elk kind en passen hier ons handelen op aan. We delen het spel van de kinderen op in verschillende fases, zoals manipulerend spel, eenvoudige rollenspel en uiteindelijk het realistische rollenspel en sluiten daarbij aan. Kinderen zijn binnen Omnis vrij om een speelwerkplek te kiezen, wat zorgt voor betrokkenheid bij het spel. Deze betrokkenheid is essentieel voor de ontwikkeling van het kind.

Om de ontwikkeling van kinderen zo goed mogelijk te stimuleren weten de professionals bij Omnis hoe zij het spel kunnen stimuleren en begeleiden. De competenties die een professional moet beheersen zijn:

- Kennis van de ontwikkeling van het spel van het jonge kind
- Kennis van het inrichten van een inspirerende en rijke speelleeromgeving met diverse hoeken.
- Kennis van het ontwikkelen van betekenisvolle spelinhouden, die zorgen voor betrokkenheid van de kinderen, waarbij observatie het sleutelwoord is.
- Kennis van spelbegeleiding door de zogeheten drie V's: verkennen, verbinden en verdiepen/verrijken.
- Kennis van spelbegeleiding door het hanteren van de vijf impulsen. (oriënteren, structureren en verdiepen, verbreden, toevoegen, reflecteren)

Door regelmatig het spel van het kind te observeren, weet de professional in welke spelfase het kind zich bevindt en wat het kind bezighoudt. Zo kan de professional het spel stimuleren in de zone van de naaste ontwikkeling, de fase waarin het kind nieuwe vaardigheden ontdekt die het nog niet alleen kan, maar wel met de hulp van een ander.

Interactie

Interactie heeft een belangrijke plaats bij de ontwikkeling van kinderen. Kinderen leren van interactie met elkaar. Door naar elkaar te kijken, samen te spelen, te praten en te denken, doen ze nieuwe kennis en ervaringen op. Door samenspel leren ze zichzelf kennen en leren ze hoe je kunt omgaan met eigen gevoelens en gevoelens van een ander.

"Meespelen is een krachtige vorm van interactie, waarbij de professional de autonomie van het kind respecteert en kan reageren op de initiatieven van de kinderen tijdens het spel".

Kinderen leren van interactie met de professional, die de kinderen observeert en ieder kind een uitdaging op maat biedt. Meespelen is een krachtige vorm van interactie, waarbij de professional de autonomie van het kind respecteert en kan reageren op de initiatieven van de kinderen tijdens het spel. De professional biedt als speelmaatje of als spelcoach taal, kennis en vaardigheden aan die de kinderen nodig hebben voor hun spel. De professional prikkelt de kinderen, stimuleert hen om vooraf plannen te maken voor hun spel en reflecteert met de kinderen op hun spel. Hierdoor wordt de denkontwikkeling en de taalvaardigheid gestimuleerd en krijgen kinderen spelimpulsen die hun spel kunnen verbreden of verdiepen. De professional maakt leren in de zone van de naaste ontwikkeling mogelijk, waardoor de kinderen zich ontwikkelen en de wereld om zich heen steeds beter leren begrijpen.

Ook de leeromgeving zorgt voor interactie en prikkelt de nieuwsgierigheid en de exploratiedrang van de kinderen. De ruimte wordt ingericht met verschillende speelwerkplekken, zoals een huishoek, een zandtafel, een constructiehoek en een atelier, waarin verschillende ontwikkeldoelen gestimuleerd worden. De professional richt iedere hoek met zorg in en let hierbij op dat de speelwerkplek een weerspiegeling is van de samenleving, door materialen uit de thuissituatie of uit de nabije omgeving van de kinderen te kiezen. Jonge kinderen hebben de neiging actief handelend op hun omgeving te reageren. Brouwers (2010, p370) De professional kiest de materialen zorgvuldig bij de ontwikkeldoelen, het beoogde spel, de verschillende spelniveaus en het thema. De materialen maken het mogelijk om te manipuleren, te experimenteren en te spelen rondom een thema. Door een rijke inrichting van de speelleeromgeving kan de leerkracht het handelen van kinderen sturen, zonder ze de kans te ontnemen om te ontdekken en kind te zijn.

Belevingswereld en fantasie

Via spel krijgen kinderen langzaam grip op de wereld, oefenen ze sociale vaardigheden en doen ze culturele kennis op. Kinderen spelen de 'echte wereld' na. Bij het kiezen van een thema gaat de professional uit van de interesses van de kinderen en zorgt dat het thema aansluit bij hun belevingswereld. Iets dat ze al kennen zoals bijvoorbeeld de supermarkt, de kapper, de seizoenen of iets dat hen interesse heeft. De hoeken worden zoveel mogelijk ingericht met 'echte' materialen, die ze herkennen uit hun thuissituatie. Verkleedkleding en themamaterialen stimuleren de kinderen om verhalen na te spelen. De spelcontext creëert voor kinderen een zone van naaste ontwikkeling: een eigen motivatie om iets nieuws te leren en om zo steeds beter deel te nemen aan de sociale cultuur (Boland et al., 2022, p. 21).

"Bij het kiezen van een thema gaat de professional uit van de interesses van de kinderen en zorgt dat het thema aansluit bij hun belevingswereld. Iets dat ze al kennen".

Binnen Omnis prikkelen we de creativiteit en de fantasie van de kinderen door in de hoeken voldoende loose parts aan te bieden. Met deze openeindematerialen wordt de verbeeldingskracht van kinderen aangesproken, meer dan met materialen met maar één doel (Weterings en Plamper, 2019, p.79). Een houten blok kan bijvoorbeeld een telefoon zijn, maar ook een flatgebouw. Door de inzet van rollenspel en loose parts wordt de mentale representatie, het vormen van een denkbeeld, gestimuleerd. Deze manier van denken is van grote waarde voor het abstracte denken in de hogere groepen.

Referenties

- Bouwman, A., & Houtsma, S. (2021). Van thematisch werken naar thematiseren (1ste editie). Pica.
- Boland, J. H. G., Aerden, I., Van De Weghe, J., & Vancraeyveldt, C. (2022). De kracht van spel: waar leerkrachten en kinderen elkaar ontmoeten. SWP.
- Brouwers, H. (2010). Kiezen voor het jonge kind. Coutinho.
- Weterings, A., & Plamper, S. (2019). Begrijpen Met Je Handen. Bohn Stafleu Van Loghum.
- Laevers, F., Jackers, I., Menu, E., & Moons, J. (2014). Ervaringsgericht werken met kleuters in het basisonderwijs.
- Beets-Kessens, A. (2013). Investeren in spel en spelen. HJK-magazine.
- BeetsKessens, A. (2015). Spelen is leren met hoofd, hart en handen. HJK-magazine.

